

Súd:	Najvyšší súd SR
Spisová značka:	4Tdo/88/2015
Identifikačné číslo spisu:	4110010697
Dátum vydania rozhodnutia:	30.05.2018
Meno a priezvisko:	JUDr. Pavol Farkaš
Funkcia:	sudca
ECLI:	ECLI:SK:NSSR:2018:4110010697.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu JUDr. Pavla Farkaša a sudcov JUDr. Martina Piovartsyho a JUDr. Gabriely Šimonovej na neverejnom zasadnutí konanom 30. mája 2018 v Bratislave, v trestnej veci proti obvinenému P. I., pre pokračovací obzvlášť závažný zločin lúpeže podľa § 188 ods. 1, ods. 2 písm. c/, písm. d/, ods. 3 písm. a/ Tr. zák. s poukazom na § 138 písm. j/ a § 139 ods. 1 písm. e/ Tr. zák. a iné, o dovolaní obvineného podanom prostredníctvom obhajcu JUDr. Martina Endrödyho proti rozsudku Krajského súdu v Nitre zo 17. januára 2013, sp. zn. 3 To 117/2012, takto

rozhodol:

Podľa § 382 písm. c/ Tr. por. dovolanie obvineného P. I. s a o d m i e t a.

Odôvodnenie

Okresný súd Nitra (ďalej aj „súd prvého stupňa“) rozsudkom z 21. apríla 2011, sp. zn. 33 T 96/2010, uznal obvineného za vinného z pokračovacieho obzvlášť závažného zločinu lúpeže podľa § 188 ods. 1, ods. 2 písm. c/, písm. d/, ods. 3 písm. a/ Tr. zák. s poukazom na § 138 písm. j/ a § 139 ods. 1 písm. e/ Tr. zák. a z prečinu krádeže podľa § 212 ods. 2 písm. b/, písm. c/ Tr. zák. na skutkovom základe, že

1/ dňa 04.11.2009 v čase približne o 10.00 hodine v B., na ulici O., v parku medzi obytnými domami, zozadu pristúpil k poškodenému Y. X., narodenému XX.XX.XXXX, ktorého nepravdivo obvinil z krádeže platobnej karty a vzápätí ho strčil do chrbta, v dôsledku čoho poškodený spadol na zem, následne ho obžalovaný priľahol, pričom došlo k vzájomnému zápasu, počas ktorého sa obžalovaný pokúšal zmocniť peňaženky, ktorú poškodený zvieral v ľavej ruke, v tom čase sa nachádzajúcej v ľavom vrecku koženého kabáta, počas zápasu mu však peňaženka vypadla na zem, pričom sa jej vzápätí zmocnil obžalovaný, ktorý z peňaženky vybral sumu 100 eur a peňaženku následne odhodil, z miesta činu ušiel a uvedeným konaním pritom poškodenému spôsobil škodu vo výške 100 eur,

2/ dňa 10.12.2009 približne o 12.30 hodine v B., vylákal poškodeného O. W., narodeného XX.XX.XXXX, do priestoru nachádzajúceho sa na U. ulici medzi garážami číslo 50 a číslo 1172, kde ho následne kopol do pravej nohy, v dôsledku čoho poškodený stratil rovnováhu, pričom v tom čase mu obžalovaný zároveň z pravej ruky vytrhol peňaženku, v ktorej sa nachádzala suma 100 eur a karta

zákazníka Billa a uvedeným konaním tak spôsobil poškodenému škrabanec na palci pravej ruky a škodu vo výške 100 eur,

3/ dňa 12.01.2010 v čase približne o 11.00 hodine v B., na L. ulici v priestoroch bytového domu číslo XX, pristúpil k poškodenej O. T., narodenej XX.XX.XXXX, ktorá v tom čase zatvárala vchodové dvere domu, pričom so slovami: „dajte mi tú tašku“ sa jej pokúsil vytrhnúť z pravej ruky plátennú tašku, čomu sa však poškodená bránila, následne sa obžalovaný na ňu zahnal pravou rukou, touto ju uderil do ľavej strany hrudníka, pričom ju sotil a zároveň jej vytrhol tašku, v dôsledku čoho poškodená spadla na zem, vzápätí z tašky vybral peňaženku s obsahom približne 20 eur a uvedeným konaním tak spôsobil poškodenej zlomeninu chirurgického krčka ľavej ramennej kosti s posunom kostných úlomkov a pomliaždenie ľavého prsníka s krvnou podliatinou, ktoré si vyžiadali dobu liečenia v trvaní najmenej 8 týždňov a majetkovú škodu v celkovej výške 20 eur,

a v bodoch 1/ až 3/ takto konal aj napriek tomu, že v minulosti už bol za trestný čin lúpeže podľa § 234 Trestného zákona číslo 140/1961 Zb. v znení neskorších predpisov právoplatne odsúdený rozsudkami Okresného súdu Nitra, sp. zn. 2T/87/73, zo dňa 17.09.1973, sp. zn. 1T/99/77, zo dňa 08.02.1977, sp. zn. 2T/182/84, zo dňa 05.10.1984 a sp. zn. 5T/52/90, zo dňa 24.09.1991,

4/ dňa 08.01.2010 v čase približne o 13.50 hodine v B., na I. ulici číslo XX, vytrhol poškodenej Z. W., narodenej XX.XX.XXXX, z ruky peňaženku, obsahujúcu sumu 80 eur a nákupnú kartu s označením B. a následne poškodenú rukami sotil do priestorov vchodu bytového domu, v dôsledku čoho táto spadla a uvedeným konaním jej pritom spôsobil škodu vo výške 80 eur a poranenia v podobe hematómov na pravom ramene, pravom stehne a nad ľavým kolenom.

Za to súd obvinenému uložil podľa § 188 ods. 3, § 47 ods. 2 Tr. zák., nezistiac poľahčujúce ani priťažujúce okolnosti podľa § 36, § 37 Tr. zák., s použitím § 38 ods. 2 a § 41 ods. 2 Tr. zák. úhrnný trest odňatia slobody vo výmere 20 (dvadsať) rokov a podľa § 48 ods. 3 písm. b/ Tr. zák. ho na výkon trestu zaradil do ústavu s maximálnym stupňom stráženia. Podľa § 76 ods. 1 a § 78 ods. 1 Tr. zák. mu zároveň uložil ochranný dohľad na 3 (tri) roky a podľa § 287 ods. 1 Tr. por. povinnosť nahradiť poškodeným Y. X. škodu vo výške 100 Eur, O. W. vo výške 170 Eur, Z. W. 80 Eur, O. T. 20 Eur a P., a.s., IČO : XX XXX XXX, škodu vo výške 23,54 Eura.

Na podklade odvolania obvineného i krajského prokurátora Krajský súd v Nitre (po zrušení jeho prvého rozhodnutia rozsudkom najvyššieho súdu zo 7. novembra 2012, sp. zn. 1 Tdo 42/2012) v poradí druhým rozsudkom zo 17. januára 2013, sp. zn. 3 To 117/2012, rozhodol tak, že podľa § 321 ods. 1 písm. d/, ods. 2 Tr. por. zrušil napadnutý rozsudok súdu prvého stupňa vo výroku o treste a podľa § 322 ods. 3 Tr. por. obvinenému podľa § 188 ods. 3, § 38 ods. 2, ods. 4, § 37 písm. m/, § 47 ods. 2, § 41 ods. 2 Tr. zák. uložil úhrnný trest odňatia slobody vo výmere 25 (dvadsaťpäť) rokov a podľa § 48 ods. 3 písm. b/ Tr. zák. ho na výkon trestu zaradil do ústavu s maximálnym stupňom stráženia. Výrokom II. odvolanie obvineného podľa § 319 Tr. por. zamietol, pretože zistil, že nie je dôvodné.

Proti rozhodnutiu krajského súdu podal obvinený dovolanie, v ktorom uplatnil dovolacie dôvody podľa § 371 ods. 1 písm. g/, písm. h/ a písm. i/ Tr. por., teda že rozhodnutie je založené na dôkazoch, ktoré neboli súdom vykonané zákonným spôsobom, bol uložený trest mimo zákonom ustanovenej trestnej, alebo bol uložený taký druh trestu, ktorý zákon za prejednávaný trestný čin nepripúšťa, a rozhodnutie je založené na nesprávnom právnom posúdení zisteného skutku alebo na nesprávnom použití iného hmotnoprávneho ustanovenia.

Dovolací dôvod podľa § 371 ods. 1 písm. g/ Tr. por. oprel o skutočnosť, že skutky tak, ako boli vymedzené v obžalobe, nespáchal, a v tejto veci neexistujú žiadne dôkazy, ktoré by ho usvedčovali. Poukázal na to, že poškodený X. ho ako páchatel'a neidentifikoval a poškodená T. jednoznačne uviedla, že obvinený skutok nespáchal a na tejto výpovedi zotrvala. Vzápätí s poukazom na výsledky znaleckého dokazovania spochybnil vierohodnosť výpovedí poškodenej T., ktorej intelekt sa mal pohybovať v pásme extrémnej subnormy na hranici s ľahkou mentálnou retardáciou a štruktúrou osobnosti

poznačenou histriónskou poruchou. V rámci skutku 2/ priznal využitie omylu poškodeného W., poprel však jeho fyzické napadnutie, ako aj preukázanie použitia akéhokoľvek fyzického násilia proti nemu. Ku skutku 4/ zdôraznil, že poškodená W. ho pri rekognícii neopoznala ako páchatela skutku. Urobila tak až pri konfrontácii. Takéto opoznanie však nemohlo byť podľa neho objektívne, keďže v čase konfrontácie nemala poškodená možnosť výberu z viacerých osôb. Účelom konfrontácie nie je opoznanie páchatela, ale odstránenie rozporov medzi výpoveďami. Výšetrovateľ v predmetnej veci postupoval nesprávne, keď hlavným účelom konfrontácie malo byť opoznanie. Ku skutku 2/ obvinený ďalej upriamil pozornosť súdu na ustálenú judikatúru, konkrétne R 19/1972, podľa ktorého neočakávané vytrhnutie veci z ruky nie je násilím v zmysle § 188 Tr. zák., a R 1/1980, podľa ktorého neočakávané vytrhnutie veci z ruky nie je lúpežou, ale krádežou, a uzavrel, že skutok, ako je opísaný v rozsudku súdu prvého stupňa, napĺňa zákonné znaky skutkovej podstaty podľa § 212 ods. 2 písm. c/ Tr. zák., preto došlo k jeho nesprávnemu právnemu posúdeniu.

K dovolaciemu dôvodu podľa § 371 ods. 1 písm. i/ Tr. por. argumentoval tým, že v jeho prípade došlo k dvojitému pričítaniu tej istej okolnosti, raz ako priťažujúcej okolnosti podľa § 37 písm. m/ Tr. zák. a druhýkrát s poukazom na § 47 ods. 2 Tr. zák. V ďalšom súdu vytýkal, že okolnosť zakladajúca právne posúdenie tzv. kvalifikovanej skutkovej podstaty podľa § 188 ods. 2 písm. d/ Tr. zák., teda spáchanie trestných činov na chránenej osobe, nie je vyjadrená v skutkovej vete, obsahujúcej len dátumy narodenia poškodených. Tieto nie sú s ohľadom na rozhodnutie najvyššieho súdu, sp. zn. 4 Tdo 37/2010, postačujúce.

Dovolací dôvod podľa § 371 ods. 1 písm. h/ Tr. por. obvineného tkvie v tom, že mu bol uložený trest odňatia slobody na dvadsaťpäť rokov za použitia ustanovenia § 47 ods. 2 Tr. zák., teda v zmysle zásady „trikrát a dosť“, pričom súdy sa opierali o staršie právoplatné rozhodnutia (rok 1973, 1977, 1984, 1991). Obvinený vyjadril názor, že vzhľadom na znenie amnestie prezidenta z 1. januára 1990 sa na neho hľadí, akoby nebol odsúdený, s následnou nepoužiteľnosťou tohto odsúdenia pri aplikácii § 47 ods. 2 Tr. zák.

Vzhľadom na uvedené dovolateľ navrhol, aby dovolací súd rozsudkom vyslovil porušenie zákona v ustanoveniach, o ktoré sa dovolanie opiera, zrušil rozhodnutia súdov nižšieho stupňa a veci vrátil okresnému súdu na nové prejednanie a rozhodnutie.

Dovolanie obvineného bolo doplnené rukou písaným podaním obvineného doručeným najvyššiemu súdu 16. februára 2016 prostredníctvom obhajcu, označeným ako „Žiadosť o doplnenie dovolania“. Obvinený v ňom poukázal na svoj zhoršený zdravotný stav a uviedol, že od jeho zadržania boli všetky úkony vykonávané bez obhajcu napriek tomu, že si ho žiadal a trval na ňom. V ďalšom zopakoval dovolaciu argumentáciu vo vzťahu k poškodeným, ktorí ho za páchatela neoznačili, a zdôraznil, že poškodený W. si ho pomýlil so svojím švagrom a rekognícia obvineného zo strany poškodenej W. bola vykonaná bez prítomnosti viacerých osôb. Ďalšie rukou písané podanie obvineného označené ako „Žiadosť“, ktoré je svojím obsahom doplnením dovolania, bolo súdu prvého stupňa doručené 22. augusta 2016 prostredníctvom obhajcu. Obvinený namietal, že skutok vo vzťahu k poškodenej T. sa mal stať 12. januára 2010, pričom podľa zdravotnej poisťovne mala byť poškodená ošetrená už 8. januára 2010, teda 4 dni pred skutkom. Poukázal na znalecký posudok Mgr. Ľapušíkovej a na skutočnosť, že sama poškodená viackrát uviedla, že páchatelom nebol. V prílohe doplnenia zároveň predložil svoje odvolanie podané v prejednávanej veci. Posledné doplnenie dovolania zo strany obvineného bolo doručené súdu prvého stupňa 23. februára 2017 a bolo označené ako „Výjadrenie k podaniu dovolania“. S uvedeným doplnením sa stotožnil i obhajca obvineného osobitným podaním z 5. júna 2017. Obvinený v ňom zotrval na svojich predchádzajúcich podaniach, ktorých argumentáciu (týkajúcu sa predovšetkým jeho neopoznania zo strany poškodených a neprítomnosti obhajcu pri úkonoch) v podstatnom rozsahu zopakoval. Dovolanie doplnil o námietku nezákonného použitia asperačnej zásady v jeho veci.

Dovolanie a jeho doplnenia boli v zmysle § 376 Tr. por. zaslané na vyjadrenie ostatným stranám konania.

Prokurátor Krajskej prokuratúry v Nitre (ďalej len „prokurátor“) podal k dovolaniu vyjadrenie. K namietanému nedostatku dôkazov a ich hodnoteniu podotkol, že dovolací súd nepreskúmava úplnosť skutkových zistení ani nesprávne hodnotenie dôkazov, preto tieto skutočnosti nenapĺňajú dovolací dôvod. Podľa názoru prokurátora skutkový stav veci bol správne právne posúdený a obvinený naplnil znaky skutkovej podstaty trestného činu lúpeže, keď použil násilie (kopnutie poškodeného do nohy) za účelom zmocnenia sa jeho vecí (peňaženky s hotovosťou). K použitiu násilia obvinený podľa neho pristúpil za účelom prekonania očakávaného odporu poškodeného W., teda násilie predstavovalo prostriedok k zmocneniu sa cudzej veci. Prokurátor sa nestotožnil ani s tvrdením obvineného, že jednotlivé skutky neobsahujú dostatočný popis okolností najmä vo vzťahu k zákonnému znaku na chránenej osobe. Rozhodnutie najvyššieho súdu, na ktoré sa obvinený odvoláva, podľa neho vychádza z iných skutkových okolností a jeho závery nemožno aplikovať na prejednávajúcu trestnú vec. Okolnosť, že išlo o osoby vyššieho veku, vyplýva z dátumov narodenia, ako aj z ďalších okolností, z ktorých je zrejmé, že obvinený mal vedomosť o veku poškodených a týchto si zámerne vyberal s ohľadom na možné kladenie menšieho odporu. V súvislosti s opakovaným pričítaním priťažujúcej okolnosti uviedol, že obvinený bol osemkrát súdne trestaný za rôznu trestnú činnosť. Pri použití ustanovenia § 47 ods. 2 Tr. zák. bolo prihliadnuté iba na odsúdenia, ktoré kritériá tohto zákonného ustanovenia spĺňali. Ostatné odsúdenia, ktoré neboli zahladené, boli zohľadnené pri aplikácii § 37 písm. m/, resp. § 38 ods. 2, ods. 4 Tr. zák., pričom § 38 ods. 7 Tr. zák. sa na prejednávajúcu vec nevzťahuje. Napokon dodal, že aplikácia § 38 ods. 4 Tr. zák. nemala zásadný vplyv na výmeru trestu, ktorý bol obvinenému uložený. K zákonnosti dôkazov sa prokurátor vyjadril v tom smere, že konfrontácia nebola súčasťou dokazovania na hlavnom pojednávaní a jej cieľom nebola rekognícia páchatela, ale odstránenie rozporov vo výpovediach. Identifikácia, ktorú poškodená vykonala počas konfrontácie, bola jej spontánna spoveď, v priebehu ktorej obvineného ako páchatela skutku označila. Napokon k podmienkam uplatnenia § 47 ods. 2 Tr. zák. podotkol, že rozhodnutie prezidenta Československej socialistickej republiky o amnestii z 1. januára 1990 ROZ01/90 Zb. nemalo vplyv na predchádzajúce odsúdenia obvineného, keďže ani u jedného z nich nedošlo k jeho zahladeniu. Ani jedno z týchto odsúdení nespĺňalo kritériá čl. III amnestie. Iba v súvislosti s rozsudkom Okresného súdu Nitra z 5. októbra 1984, sp. zn. 2 T 182/84, bola obvinenému odpustená v súvislosti s amnestiou časť uloženého trestu odňatia slobody, avšak bez účinkov zahľadania. Po amnestii bol obvinený podmienne prepustený, pričom v skúšobnej dobe sa neosvedčil. Na základe uvedeného prokurátor navrhol, aby dovolací súd dovolanie obvineného odmietol podľa § 382 písm. c/ Tr. por., nakoľko je zrejmé, že nie sú splnené dôvody dovolania podľa § 371 Tr. por. Vo vyjadrení k doplneniu dovolania doručenom súdu prvého stupňa 21. júla 2016 ďalej konštatoval, že v konaní nebolo porušené ani právo obvineného na obhajobu. Tvrdenia obvineného podľa neho nezodpovedajú skutočnosti, keďže zo zápisnice o výsluchu zadržaného - podozrivého z 12. januára 2010 vyplýva, že obvinený výslovne prehlásil, že obhajcu si nevolí a bude vypovedať bez jeho prítomnosti. Obdobne sa vyjadril aj v rámci výsluchu obvineného, keď vyhlásil, že obhajcu si nevolí. Navyše nebol daný ani jeden z dôvodov povinnej obhajoby podľa § 37 Tr. por. a po vzatí do väzby bol obvinenému sudcom pre prípravné konanie ustanovený obhajca. Prokurátor preto uzavrel, že u obvineného nie je daný dôvod dovolania podľa § 371 ods. 1 písm. c/ Tr. por., a vo vzťahu k ostatným dovolacím dôvodom sa pridržiaval svojej pôvodnej argumentácie. Opätovne zdôraznil, že dovolací súd by nemal preskúmavať skutkové zistenia a navrhol, aby dovolací súd dovolanie podľa § 382 písm. c/ Tr. por. odmietol, keďže dovolacie dôvody podľa § 371 Tr. por. nie sú splnené. K ďalšiemu doplneniu dovolania prokurátor podal vyjadrenie (doručené súdu prvého stupňa 28. decembra 2016), v ktorom opätovne konštatoval, že v konaní nebolo porušené právo obvineného na obhajobu. Obsahu na vec vzťahujúceho sa spisového materiálu nezodpovedá podľa prokurátora ani tvrdenie obvineného, že poškodená T. mala byť vyšetrená lekárom už 8. januára 2010, hoci skutok sa stal až o 4 dni neskôr. Z lekárskej správy MUDr. O. č. 1. 134 naopak vyplýva, že poškodená bola vyšetrená vo Fakultnej nemocnici B. dňa 12. januára 2010, čomu zodpovedá aj obsah znaleckého posudku MUDr. Kónyu. V ostatnom vrátane návrhu spôsobu rozhodnutia dovolacieho súdu zotrval na svojich doterajších vyjadreniach. Vyjadrenie k poslednému doplneniu dovolania prokurátor podal na súde prvého stupňa 9. augusta 2017 a uviedol, že v pôvodnom konaní nebolo obvinenému uložený trest odňatia slobody za podmienok asperačnej zásady, ale bola aplikovaná povinnosť vyplývajúca z § 47 ods. 2 Tr. zák. V ostatnom opätovne zotrval na svojich pôvodných vyjadreniach a dovolanie obvineného navrhol odmietnuť.

K dovolaniu obvineného a jeho doplneniam sa vyjadrila i poškodená Z. W. podaním doručeným súdu prvého stupňa 15. októbra 2015. Uviedla, že trvá na svojich doterajších vyjadreniach urobených na súdnych pojednávaniach a predchádzajúcich výsluchoch. V podaní doručenom 16. augusta 2016, reagujúc na doplnenie dovolania obvineným, okrem iného zdôraznila, že obvinený ju strčil dolu schodmi, v dôsledku čoho utrpela zranenie, zároveň ju okradol a z miesta činu ušiel. Poukázala na skutočnosť, že prípad sa ťahá do nekonečna, bez výsledku, pričom ona sama má zdravotné problémy. Z uvedeného dôvodu sa odmietla ďalej vo veci vyjadrovať.

Poškodený Y. X. sa k dovolaniu a jeho doplneniam vyjadril podaním doručeným okresnému súdu 31. augusta 2016. Namietal, že nikdy netvrdil, že obvinený mal na tvári kuklu, ale kapucňu z plášt'a proti dažďu. Kapucňou mal zakrytý tvár a v pamäti mu utkvел len jeho nos pri pohľade zboku. Obvinený podľa neho nemá na čas skutku alibi. Asi 20 minút po prepade išiel po chodníku vedľa areálu U. a v tejto dobe už kapucňu plášt'a nemal na hlave, ale plášť mal oblečený. Vtedy ho poškodený videl zboku.

Vyjadrenia prokurátora a poškodených boli doručené obvinenému a jeho obhajcovi (I. ÚS 355/2015). K vyjadreniam prokurátora a poškodených sa vyjadril obvinený sám i prostredníctvom obhajcu.

V podaní doručenom okresnému súdu 25. júla 2016 obvinený zopakoval, že odo dňa jeho zadržania boli všetky úkony, vrátane previerky výpovede na mieste činu, vykonávané bez obhajcu napriek jeho výslovnej žiadosti, aby advokát bol prítomný. Navyše mal už trikrát srdcový infarkt. Jeden z nich prekonal pri úkonoch trestného konania a v takomto stave bol podrobený previerke výpovede na mieste činu, pričom v tomto čase nebol pri vedomí. Orgány činné v trestnom konaní mu odporeli advokáta a využili jeho zdravotný stav. V ďalšej časti podania sa podrobne vyjadril ku skutkovému stavu, so spôsobom ustálenia ktorého nesúhlasil, a poukázal na skutočnosť, že poškodení ho v konaní ako páchatel'a neopoznali. Na záver žiadal o prešetrenie ním uplatnených námietok a zabezpečenie jeho zdravotnej dokumentácie, pričom na podanom dovolaní naďalej zotrval. Prostredníctvom obhajcu sa obvinený vyjadril aj podaním doručeným okresnému súdu 9. augusta 2016. S poukazom na obsah vyjadrenia poškodenej W. k tomuto nezaujal žiadne stanovisko. S vyjadrením prokurátora nesúhlasil, nakoľko mal za to, že dovolacie dôvody sú riadne špecifikované a podradené pod príslušné ustanovenia. Uzavrel, že argumentácia prokurátora dôvodnosť dovolania nenarušila, preto je potrebné dovolaniu vyhovieť. Posledné vyjadrenie k vyjadreniam urobil obvinený podaním doručeným okresnému súdu 5. septembra 2016, ktoré označil ako „Sťažnosť voči vyjadreniu krajského prokurátora". Nesúhlasil s názorom prokurátora, že nebolo porušené jeho právo na obhajobu a zopakoval svoje dovolacie námietky najmä vo vzťahu k neprítomnosti obhajcu pri jednotlivých úkonoch trestného konania a k nezákonnosti a protiústavnosti asperačnej zásady.

Najvyšší súd ako súd dovolací (§ 377 Tr. por.) pred vydaním rozhodnutia o dovolaní skúmal procesné podmienky pre jeho podanie a zistil, že dovolanie je prípustné (§ 368 ods. 1, ods. 2 písm. a/, písm. h/, § 566 ods. 3 Tr. por.), bolo podané oprávnenou osobou (§ 369 ods. 2 písm. b/ Tr. por.), v zákonom stanovenej lehote (§ 370 ods. 1 Tr. por.) a na zákonom určenom mieste (§ 370 ods. 3 Tr. por.). Dovolanie súčasne spĺňa podmienky podľa § 373 ods. 1, ods. 2, Tr. por., ako aj obsahové náležitosti uvedené v § 374 Tr. por. Najvyšší súd však zistil, že dovolanie obvineného je potrebné na verejnom zasadnutí odmietnuť, lebo je zrejmé, že nie sú splnené dôvody dovolania podľa § 371 Tr. por.

Najvyšší súd úvodom pripomína, že dovolanie je mimoriadny opravný prostriedok a nie je určené k náprave akýchkoľvek pochybení súdov, ale len tých najzávažnejších, mimoriadnych, procesných a hmotnoprávných väd. Dovolanie smeruje proti rozhodnutiu, ktorým bola vec právoplatne skončená, preto predstavuje výnimočný prielom do inštitútu právoplatnosti, ktorá je dôležitou zárukou stability právnych vzťahov a právnej istoty. Možnosti podania dovolania, vrátane dovolacích dôvodov, sú z tohto dôvodu striktné obmedzené, aby sa širokým uplatnením tohto mimoriadneho opravného prostriedku nezakladala ďalšia riadna opravná inšancia.

Dovolací súd nie je povolaný na revíziu napadnutého rozhodnutia z vlastnej iniciatívy, práve naopak, z

ustanovenia § 385 ods. 1 Tr. por. expressis verbis vyplýva, že je viazaný dôvodmi dovolania, ktoré sú v ňom uvedené. Viazanosť dovolacieho súdu dôvodmi dovolania sa týka najmä vymedzenia chýb napadnutého rozhodnutia a konania, ktoré mu predchádzalo (§ 374 ods. 1 Tr. por.), nie právnych dôvodov dovolania uvedených v ňom v súlade s § 374 ods. 2 Tr. por. z hľadiska ich hodnotenia podľa § 371 Tr. por.

Dovolateľ uplatnil dovolacie dôvody podľa § 371 ods. 1 písm. c/, písm. g/, písm. h/ a písm. i/ Tr. por.

Podľa § 371 ods. 1 písm. g/ Tr. por. dovolanie možno podať, ak rozhodnutie je založené na dôkazoch, ktoré neboli súdom vykonané zákonným spôsobom.

Dôvod dovolania podľa § 371 ods. 1 písm. g/ Tr. por. sa vzťahuje k najdôležitejšej fáze trestného konania, k dokazovaniu. Týka sa predovšetkým vykonávania dôkazov súdom, ale zahŕňa aj predchádzajúce dve štádiá, teda vyhľadávanie a zabezpečovanie, lebo dôkazy zadovážené v rozpore so zákonom, eventuálne získané nezákonným donútením alebo hrozbou, nie sú v trestnom konaní použiteľné a hodnotiteľné. V rámci uvedeného dovolacieho dôvodu sa preto skúma predovšetkým postup orgánov činných v trestnom konaní a súdu pri získavaní a vykonávaní tých dôkazov, ktoré slúžili ako podklad pre rozhodnutie vo veci. Pokiaľ ide o porušenie zákona, v tejto súvislosti už najvyšší súd stabilne v rámci svojej rozhodovacej činnosti zdôraznil, že také porušenie by malo svojou povahou a závažnosťou zodpovedať porušeniu práva na spravodlivý proces v zmysle čl. 6 Dohovoru o ochrane ľudských práv a slobôd, čomu napokon zodpovedá i samotná povaha dovolania ako mimoriadneho opravného prostriedku. Z uvedeného potom logicky vyplýva, že nesprávny procesný postup súdu pri vykonávaní dôkazov môže byť úspešným dovolacím dôvodom len vtedy, ak mal negatívny materiálny dopad na práva obvineného.

Z obsahu námietok uplatnených k tomuto dovolaciemu dôvodu tak, ako boli vymedzené dovolateľom (nedostatok dôkazov, absentujúca identifikácia páchatel'a, obsah výpovedí svedkov a ich hodnovernosť, závery znaleckého posudku Mgr. Ľapušíkovej, spochybnenie fyzického napadnutia poškodeného W.), vyplýva, že nesmerujú proti zákonnosti vykonaných dôkazov, ale proti rozsahu a spôsobu ich hodnotenia súdmi nižšieho stupňa. Námietky tohto charakteru však nie sú spôsobilé byť predmetom dovolacieho prieskumu v prejednávanej veci ani v rámci tohto, ani v rámci iného dovolacieho dôvodu (s výnimkou podľa § 371 ods. 3 Tr. por.), nakoľko skutkovým stavom, ako ho ustálil súd prvého stupňa, a ako je vyjadrený v skutkovej vete, je dovolací súd viazaný (§ 371 ods. 1 písm. i/ veta za bodkočiarkou Tr. por.). Ako správny ho preto musí prezumovať a vychádzať z neho.

Dovolací súd však považuje za potrebné osobitne reagovať (hoci ide rovnako o námietku skutkových okolností, pre ktoré platí vylúčenie z prieskumu dovolacím súdom) na námietku obvineného, že skutok vo vzťahu k poškodenej T. sa stal 12. januára 2010, pričom podľa zdravotnej poisťovne mala byť poškodená ošetrená už 8. januára 2010, teda 4 dni pred skutkom. Táto námietka obvineného je vyslovene zavádzajúca a nie je zrejmé, z čoho vo svojich dovolaciach tvrdeniach vychádzal, keďže z lekárskej správy MUDr. Y. (č. l. 134) je evidentné, že k ošetrovaniu O. T. došlo 12. januára 2010 vo Fakultnej nemocnici v B., t. j. v deň, kedy malo dôjsť ku skutku 3/, nie skôr. Pokiaľ obvinený tvrdil, že malo ísť o takéto vyjadrenie zo strany zdravotnej poisťovne, rovnako nie je jasné, ktoré vyjadrenie mienil. Spisový materiál obsahuje len oznámenie P., a.s. (č. l. 85) týkajúce sa náhrady nákladov za zdravotnú starostlivosť poskytnutú poistenkyni O. T. v súvislosti so zranením, ktoré utrpela 12. januára 2010 pri fyzickom útoku. Na č. l. 254 sa ďalej nachádza podanie P., a.s., obsahujúce vyčíslenie výšky náhrady škody v súvislosti s poskytnutím zdravotnej starostlivosti poškodenej Z. W., ktorá mala utpieť ujmu na zdraví trestným činom 8. januára 2010. V tomto prípade však evidentne ide o iný skutok (skutok 4/).

Čo sa týka meritórnych námietok k zákonnosti vykonaných dôkazov, obvinený argumentoval, že rekognícia poškodenej W. z 5. februára 2010 prebehla bez prítomnosti väčšieho počtu osôb, a konfrontácia z 31. marca 2010 bola vykonaná za účelom rekognície, hoci jej hlavným cieľom je odstránenie rozporov vo výpovediach. Po preskúmaní veci dovolací súd zistil nasledovné:

Z obsahu spisového materiálu, konkrétne zo zápisnice o rekognícii osoby z 5. februára 2010, vyplýva, že poškodená Z. W. sa zúčastnila tohto úkonu za prítomnosti vyšetrovateľky kpt. Mgr. Dubeňovej, obhajcu obvineného Mgr. Hurtaja (v zastúpení JUDr. Virágovou) a nezúčastnenej osoby JUDr. R.. Po zákonom poučení zodpovedajúcim postaveniu svedka - poškodeného jej bol predložený fotoalbum č. 1 a následne fotoalbum č. 2 s fotografiami osôb presne identifikovaných v zápisnici (v každom albume v počte šesť), pričom poškodená páchateľa podľa týchto fotografií neopoznala. Tvrdenie obvineného, že pri rekognícii nemala opoznávať osoba možnosť výberu z viacerých osôb, nezodpovedá skutočnosti. Ustanovenie § 126 ods. 2 Tr. por. upravujúce rekogníciu vyžaduje opoznanie páchateľa medzi viacerými osobami podobného zovňajšku s tým, že umožňuje vykonanie tohto procesného úkonu aj s použitím fotografií, k čomu došlo aj v prejednávanej veci. Poškodená mala možnosť opoznať a označiť páchateľa medzi šiestimi osobami, čo je počet postačujúci na učinenie zadosť litere zákona v požiadavke na viacero osôb. Rekognícia bola vykonaná v súlade so zákonom a v zmysle námietok obvineného nebol naplnený dovolací dôvod spočívajúci v nezákonnosti tohto dôkazu. Navyše dovolací súd považuje za potrebné podotknúť, že aj prípadné procesné nedostatky tohto úkonu by vzhľadom na výsledok rekognície (identifikácia so záporným výsledkom) sami osebe nemali vplyv na ustálenie viny a uloženie trestu obvinenému, čomu v tomto zmysle zodpovedá aj odôvodnenie rozhodnutia súdu prvého stupňa.

K spornej konfrontácii uskutočnenej 31. marca 2010 medzi obvineným a poškodenou Z. W. treba uviesť, že táto rovnako prebehla plne v súlade so zákonom (§ 125 Tr. por.) a s účelom, pre ktorý mala byť vykonaná. Cieľom konfrontácie bolo odstránenie rozporov vo výpovediach obvineného a poškodenej, ktoré sa v priebehu prípravného konania vyskytli, čo vyplýva aj z obsahu realizovaného úkonu. Konfrontácie sa zúčastnil obhajca obvineného Mgr. Martin Hurtaj s tým, že mal možnosť namietat' spôsob jej vykonania, postup vyšetrovateľa i protokoláciu, či iné skutočnosti, túto však nevyužil. Na dôvažok treba konštatovať, že výrok o vine obvineného bol v prevažnej miere založený na výpovediach svedkov i obvineného uskutočnených priamo na hlavnom pojednávaní, čo plne zodpovedá zásade bezprostrednosti a ústnosti konania (§ 2 ods. 18, ods. 19 Tr. por.).

Po preskúmaní uvedených námietok, s ohľadom na obsah spisového materiálu, dovolací súd uzatvára, že dovolací dôvod podľa § 371 ods. 1 písm. g/ Tr. por. nebol naplnený.

Obvinený v rámci dovolania ďalej namietal, že skutok 2/ bol nesprávne právne kvalifikovaný ako lúpež, keďže neočakávané vytrhnutie veci z ruky nie je násilím (R 19/1972, R 1/1980), a naplnia zákonné znaky skutkovej podstaty podľa § 212 ods. 2 písm. c/ Tr. zák. Tieto námietky však zaradil pod dovolací dôvod podľa § 371 ods. 1 písm. g/ Tr. por., hoci obsahovo zodpovedajú § 371 ods. 1 písm. i/ Tr. por. Keďže dovolací súd nie je viazaný právnym posúdením námietok z hľadiska ich zaradenia pod konkrétny dovolací dôvod, tieto preskúmal v rámci § 371 ods. 1 písm. i/ Tr. por.

Podľa § 371 ods. 1 písm. i/ Tr. por. dovolanie možno podať, ak rozhodnutie je založené na nesprávnom právnom posúdení zisteného skutku alebo na nesprávnom použití iného hmotnoprávneho ustanovenia; správnosť a úplnosť zisteného skutku však dovolací súd nemôže skúmať a meniť.

Nesprávnym právnym posúdením zisteného skutku a nesprávnym použitím iného hmotnoprávneho ustanovenia je pochybenie súdu pri aplikácii práva na skutok, ktorý bol zistený a v potrebnom rozsahu objasnený, a to v takej intenzite, že to zásadne ovplyvnilo postavenie obvineného (a contrario § 371 ods. 5 Tr. por.). O nesprávnu právnú aplikáciu ide najmä vtedy, ak bol skutok v napadnutom rozhodnutí kvalifikovaný ako trestný čin, hoci o trestný čin nešlo, alebo ak išlo o iný trestný čin, než ten, ktorý sa nachádza v právnej vete napadnutého rozhodnutia, teda ak skutok ustálený súdmi v pôvodnom konaní bol subsumovaný pod nesprávnu skutkovú podstatu trestného činu upravenú v Trestnom zákone, pričom takáto nesprávna subsumpcia bola v neprospech obvineného.

Podľa § 188 ods. 1 Tr. zák. trestného činu lúpeže sa dopustí ten, kto proti inému použije násilie alebo hrozbu bezprostredného násillia v úmysle zmocniť sa cudzej veci.

Podľa § 212 ods. 2 písm. c/ Tr. zák. trestného činu krádeže sa dopustí ten, kto si prisvojí cudziu vec tým, že sa jej zmocní, a čin spácha na veci, ktorú má iný na sebe alebo pri sebe.

Jedným zo základných rozdielov medzi trestným činom lúpeže a trestným činom krádeže je prítomnosť násilia alebo jeho hrozby u prvého z nich. Zákonodarcu tento rozdiel vyjadril aj zaradením uvedených trestných činov do rôznych hláv a dielov osobitnej časti Trestného zákona podľa objektu (spoločenskej hodnoty), ktorý má spadať pod ich ochranu. Lúpež patrí medzi trestné činy proti slobode (druhá hlava, prvý diel osobitnej časti), ustanovením § 188 Tr. zák. sa teda chráni osobná sloboda a cudzí majetok. Ustanovenie § 212 Tr. zák. chráni cudzí majetok, vlastníctvo a oprávnenú držbu veci, preto je krádež začlenená medzi trestné činy proti majetku (štvrtá hlava).

Trestný čin je v zmysle § 122 ods. 7 Tr. zák. spáchaný násilím, ak páchatel' použije na jeho spáchanie fyzické násilie proti telesnej integrite inej osoby alebo ak je spáchaný na osobe, ktorú páchatel' uviedol do stavu bezbrannosti ľst'ou, alebo ak páchatel' použil násilie proti veci iného. Násilie (alebo jeho hrozba) v prípade lúpeže je prostriedkom na zmocnenie sa cudzej veci, preto tomuto zmocneniu predchádza. Trestný čin lúpeže je dokonáný už použitím násilia či hrozby bezprostredného násilia proti inému, v úmysle zmocniť sa cudzej veci, pričom netreba, aby sa tento úmysel uskutočnil. Aj keď teda páchatel' po použití násilia dobrovoľne upustí od uskutočnenia svojho úmyslu, trestnosť lúpeže nezaniká, pretože čin už bol dokonáný (R 37/1970). Ak páchatel' použije násilie či jeho hrozbu potom, čo sa veci zmocnil, pôjde už o trestný čin krádeže podľa § 212 ods. 2 písm. b/ Tr. zák.

Trestný čin krádeže je dokonáný, ak si páchatel' prisvojí cudziu vec tým, že sa jej zmocní (za súčasného splnenia podmienky vzniku malej škody podľa § 212 ods. 1 Tr. zák., alternatívne iného znaku podľa § 212 ods. 2 písm. a/ až f/ Tr. zák.). Prisvojením veci sa v zmysle § 130 ods. 4 Tr. zák. rozumie odňatie veci z dispozície vlastníka alebo inej osoby, ktorá ju má oprávnené, bez súhlasu, s úmyslom s ňou nakladať ako s vlastnou. Tento trestný čin vo svojej základnej skutkovej podstate tak neobsahuje prvok násilia (s výnimkou § 212 ods. 2 písm. b/ Tr. zák., pri ktorom pristupuje znak spočívajúci v tom, že páchatel' sa bezprostredne po čine pokúsi uchovať si vec násilím alebo hrozbou bezprostredného násilia). Aj v zmysle doterajšej rozhodovacej praxe platí, že ani výnimočne malá intenzita násilia nemôže byť dôvodom pre kvalifikáciu činu ako trestného činu krádeže, pretože o taký trestný čin môže ísť len v prípade, že sa páchatel' zmocní cudzej veci bez použitia akéhokoľvek násilia, resp. vyhrážky bezprostredného násilia (R 55/1980). Judikátúrou sa tiež sformoval názor, že neočakávané vytrhnutie veci z ruky ešte nie je násilím, a preto privlastnenie si veci tým, že sa jej páchatel' zmocní týmto spôsobom, ešte nie je lúpežou; za násilie by však už bolo treba považovať také počínanie páchatel'a, pri ktorom páchatel' prekonáva odpor napadnutého napr. tým, že vecou myká (R 19/1972).

Zo skutkového stavu zisteného a ustáleného súdmi nižšieho stupňa vyplýva, že konanie obvineného v rámci skutku 2/ malo spočívať vo vylákaní poškodeného do priestoru medzi garážami a jeho následnom kopnutí do pravej nohy, v dôsledku čoho poškodený stratil rovnováhu, pričom v tom čase mu obvinený zároveň z pravej ruky vytrhol peňaženku. Z uvedeného popisu skutku nemožno vyvodíť, že išlo o neočakávané vytrhnutie veci z ruky poškodeného tak, ako to namietal dovolateľ. Vytrhnutiu peňaženky predchádzalo kopnutie, teda použitie fyzického násilia proti telesnej integrite poškodeného. V dôsledku kopnutia poškodený stratil rovnováhu, čo obvinenému ako páchatel'ovi umožnilo ľahšie sa zmocniť peňaženky, teda veci, ktorú mal poškodený pri sebe. Možno teda rezultovať, že znak použitia násilia, ako aj ostatné znaky skutkovej podstaty trestného činu lúpeže, boli jednoznačne naplnené, a preto právna kvalifikácia skutku 2/ podľa § 188 Tr. zák. bola správna. Ad marginem dovolací súd podotýka, že ani v prípade relevantnosti tejto námietky obvineného by prekvalifikácia skutku 2/ nebola spôsobilá zásadne ovplyvniť jeho postavenie čo do výšky trestu, ktorý mu bol uložený podľa § 47 ods. 2 Tr. zák.

Ak obvinený vo svojej argumentácii poukazuje na doterajšiu judikátúru, konkrétne na judikáty pod č. R 19/1972 a R 1/1980, treba konštatovať, že tieto nie sú na preskúmanú vec aplikovateľné. V prvom prípade (R 19/1972) prejednávany skutok spočíval v tom, že páchatel' (mladistvý po predchádzajúcom dohovore s iným mladistvým) sa zmocnil peňazí pochádzajúcich z dennej tržby predajne Jednota tak, že pracovnícke tejto organizácie, ktorá odnášala dennú tržbu, vytrhol odzadu spod pazuchy pravej ruky

pokladničku s peniazmi a po ich odcudzení z miesta činu ušiel, ide teda o odlišné skutkové okolnosti, z ktorých je zrejmé, že páchatel nepoužil násilie, resp. nezasiahol do telesnej integrity poškodenej. V prípade R 1/1980 išlo len o zhodnotenie poznatkov o rozhodovaní súdov o niektorých trestných činoch proti slobode, ktoré závery navyše korešpondujú s už uvedenými závermi dovolacieho súdu.

Námietka dvojitého pričítania tej istej okolnosti ako okolnosti priťažujúcej podľa § 37 písm. m/ Tr. zák. i okolnosti podľa § 47 ods. 2 Tr. zák. je rovnako irelevantná.

Za priťažujúcu okolnosť podľa § 37 písm. m/ Tr. zák. sa považuje skutočnosť, že páchatel bol už za trestný čin odsúdený. Zohľadňuje sa ňou recidíva trestnej činnosti vo všeobecnosti, bez ohľadu na povahu a charakter trestných činov, pre ktoré k odsúdeniu došlo. Naopak ustanovenie § 47 ods. 2 Tr. zák. upravujúce tzv. zásadu „trikrát a dost“ trestá recidívu vo vzťahu ku konkrétnym trestným činom, v tomto ustanovení taxatívne vymenovaným, ktoré zákonodarca považoval za natolko nežiaduce, že ich opätovné spáchanie (za splnenia ostatných podmienok tohto ustanovenia) sankcionoval ujmom na osobnej slobode v najvyššej možnej (číselne určiteľnej) výmere.

Z obsahu spisového materiálu je evidentné, že obvinený bol (mimo prejednávanej veci) odsúdený osemkrát, z toho štyrikrát pre trestný čin lúpeže spáchaný za účinnosti starej právnej úpravy, t. j. podľa § 234 ods. 1 Trestného zákona č. 140/1961 Zb. (odsúdenia sú špecifikované v skutkovej vete). Z uvedených skutočností krajský súd pri ukladaní trestu vychádzal. V rámci § 47 ods. 2 Tr. zák. zohľadnil dvojnásobnú recidívu konkrétneho trestného činu (lúpeže) a v rámci priťažujúcej okolnosti podľa § 37 písm. m/ Tr. zák. mohol prihladiť jednak k ďalším dvom odsúdeniam pre trestný čin lúpeže, jednak na zvyšné odsúdenia bez ohľadu na ich charakter. Nedošlo preto k duplicitnému započítaniu rovnakých okolností tak, ako sa mylne domnieva dovolateľ. Čo však možno odvolaciemu súdu vytknúť, je nedostatočné odôvodnenie rozhodnutia v tejto časti. Odvolací súd dostatočne nevysvetlil, ktorými konkrétnymi úvahami sa riadil, ak dospel k záveru o existencii priťažujúcej okolnosti podľa § 37 písm. m/ Tr. zák., ktorú na rozdiel od súdu prvého stupňa obvinenému započítal. Na str. 9 svojho rozhodnutia len stroho skonštatoval zistenie priťažujúcej okolnosti podľa § 37 písm. m/ Tr. zák., teda existenciu predchádzajúceho odsúdenia, čo však nič nemení na správnosti jeho záverov. Takýto nedostatok odôvodnenia preto nemá vplyv na opodstatnenosť namietaného dovolacieho dôvodu.

Dovolateľ v rámci dovolacieho dôvodu podľa § 371 ods. 1 písm. i/ Tr. por. uplatnil i námietku absencie zákonného znaku „na chránenej osobe“ podľa § 188 ods. 2 písm. d/ Tr. zák. (konkrétne na osobe vyššieho veku podľa § 139 ods. 1 písm. e/ Tr. zák.) v skutkovej vete, ktorá obsahuje len dátumy narodenia poškodených, čo však s poukazom na rozhodnutie najvyššieho súdu, sp. zn. 4 Tdo 37/2010, nie je podľa dovolateľa postačujúce. Dovolací súd k námietke v prvom rade poznamenáva, že procesná situácia vo veci rozhodnutej pod sp. zn. 4 Tdo 37/2010, bola odlišná od tej v prejednávanej veci. Dovolací súd v nej vytkol, že skutok tak, ako bol vymedzený, okrem zákonného znaku „na chránenej osobe“ neobsahoval ani ďalšie okolnosti potrebné k naplneniu objektívnej a subjektívnej stránky trestného činu. Navyše zákonný znak „na chránenej osobe“ tu absentoval nielen v skutkovej vete, ale i vo vete právnej, a rovnako tak v odôvodnení napadnutého rozhodnutia. Uvedené nedostatky mali za následok, že konanie obvineného v tomto prípade nebolo posúdené v súlade s príslušnými ustanoveniami hmotného práva a napadnuté rozhodnutie muselo byť dovolacím súdom zrušené. V prejednávanej veci však vymedzenie tohto zákonného znaku v skutkových vetách výrokovej časti rozhodnutia súdu prvého stupňa považuje dovolací súd za postačujúce. Skutkové vety v bodoch 1/ až 4/ obsahujú dátumy narodenia poškodených, z ktorých je evidentné, že ide o osoby vyššieho veku, a teda osoby považované Trestným zákonom za chránené. Táto skutočnosť je postačujúcim spôsobom vyjadrená aj v právnej vete výroku rozhodnutia okresného súdu (s ktorým sa v tejto časti stotožnil i krajský súd) poukazom na ustanovenie § 139 ods. 1 písm. e/ Tr. zák. a súd prvého stupňa sa s ňou vysporiadal i v odôvodnení svojho rozhodnutia (str. 16, 22).

Vzhľadom na uvedené dovolací súd nezistil také pochybenia, ktoré by znamenali naplnenie uvedeného dovolacieho dôvodu. Z vymedzenia skutkov, ako boli ustálené súdom prvého stupňa, je jednoznačné, že ich kvalifikácia vymedzená v bodoch 1/ až 3/ ako pokračovací obzvlášť závažný zločin lúpeže podľa §

188 ods. 1, ods. 2 písm. c/, písm. d/ Tr. zák. s poukazom na § 138 písm. j/ Tr. zák. a § 139 ods. 1 písm. e/ Tr. zák., v bode 3/ aj podľa § 188 ods. 3 písm. a/ Tr. zák., a v bode 4/ ako prečin krádeže podľa § 212 ods. 2 písm. b/, písm. c/ Tr. zák., je správna a obvinený naplnil skutkové podstaty týchto trestných činov tak, ako sú zadefinované v Trestnom zákone, teda k nesprávnej aplikácii práva zo strany súdov nedošlo.

Dovolací dôvod podľa § 371 ods. 1 písm. i/ Tr. por. naplnený nebol.

Podľa § 371 ods. 1 písm. h/ Tr. por. dovolanie možno podať, ak bol uložený trest mimo zákonom ustanovenej trestnej sadzby alebo bol uložený taký druh trestu, ktorý zákon za prejednávany trestný čin nepripúšťa.

Obvinený dôvodil tým, že vzhľadom na amnestiu prezidenta z 1. januára 1990 sa na neho hľadá ako na neodsúdeného s následkom nemožnosti použitia zásady „trikrát a dost“. Zároveň súdu vytkol nezákonné použitie asperačnej zásady podľa § 41 ods. 2 Tr. zák., ktorá bola nálezom Ústavného súdu Slovenskej republiky zrušená.

Dovolací súd preskúmal uvedené námietky z hľadiska uplatneného dovolacieho dôvodu a zistil nasledovné :

Z rozhodnutia krajského súdu je zrejmé, že pri ukladaní trestu zohľadnil ustanovenia § 188 ods. 3, § 38 ods. 2, ods. 4, § 37 písm. m/, § 47 ods. 2, § 41 ods. 2 Tr. zák. V rámci určovania konkrétnej výmery trestu však bol limitovaný ustanovením § 47 ods. 2 Tr. zák. (aj s poukazom na § 41 ods. 2 druhá veta Tr. zák.), pre aplikáciu ktorého boli splnené všetky zákonné podmienky.

Podľa § 47 ods. 1 Tr. zák. (účinného do 31. augusta 2011) trest odňatia slobody na doživotie môže súd uložiť iba za trestný čin, za ktorý to tento zákon v osobitnej časti dovoľuje, a len za podmienok, že a) uloženie takého trestu vyžaduje účinná ochrana spoločnosti a b) nie je nádej, že by páchatel'a bolo možné napraviť trestom odňatia slobody na dobu do dvadsaťpäť rokov.

Podľa § 47 ods. 2 Tr. zák. (účinného do 31. augusta 2011) ak súd odsudzuje páchatel'a za dokonaný trestný čin úkladnej vraždy podľa § 144, vraždy podľa § 145, ublíženia na zdraví podľa § 155, nedovolennej výroby omamných a psychotropných látok, jedov alebo prekurzorov, ich držanie a obchodovanie s nimi podľa § 172 ods. 2, 3 alebo 4, obchodovania s ľuďmi podľa § 179, obchodovania s deťmi podľa § 180 ods. 2 alebo 3 alebo podľa § 181, brania rukojemníka podľa § 185, zavlčenia do cudziny podľa § 187, lúpeže podľa § 188, vydierania podľa § 189 ods. 2, 3 alebo 4, hrubého nátlaku podľa § 190 alebo § 191 ods. 2, 3 alebo 4, znásilnenia podľa § 199, sexuálneho násillia podľa § 200, sexuálneho zneužívania podľa § 201 ods. 2 alebo 3, týrania blízkej osoby a zverenej osoby podľa § 208, všeobecného ohrozenia podľa § 284, ohrozenia bezpečnosti vzdušného dopravného prostriedku a lode podľa § 291, zavlčenia vzdušného dopravného prostriedku do cudziny podľa § 293, založenia, zosnovania a podporovania zločineckej skupiny podľa § 296, založenia, zosnovania a podporovania teroristickej skupiny podľa § 297, teroru podľa § 313 alebo § 314, násillného prekročenia štátnej hranice podľa § 354 ods. 2, 3 alebo 4, prevádzáčstva podľa § 355 ods. 3, 4 alebo 5, výroby detskej pornografie podľa § 368, genocídia podľa § 418, terorizmu a niektorých foriem účasti na terorizme podľa § 419 alebo neľudskosti podľa § 425, ktorý už bol za takéto trestné činy, hoci aj v štádiu pokusu, dvakrát potrestaný nepodmienečným trestom odňatia slobody, uloží mu trest odňatia slobody na doživotie, ak sú splnené podmienky uvedené v odseku 1; inak mu uloží trest odňatia slobody na dvadsaťpäť rokov, ak tomu nebránia okolnosti hodné osobitného zreteľa. Súď však nemôže takému páchatel'ovi uložiť trest odňatia slobody pod dvadsať rokov.

Krajský súď dospel k záveru, že v prípade obvineného nebola splnená podmienka podľa § 47 ods. 1 písm. b/ Tr. zák., teda neexistencia nádeje, že by obvineného bolo možné napraviť trestom odňatia slobody na dobu do dvadsaťpäť rokov. Pri svojich úvahách vychádzal zo znaleckého posudku Mgr. Karola Zabáka, znalca z odboru psychológia, klinická psychológia dospelých, ktorý takúto nápravu

obvineného nevyvylúčil. Krajský súd neopomenul skúmať ani okolnosti hodné osobitného zreteľa, ktoré by mohli odôvodniť uloženie trestu pod dvadsaťpäť rokov, tie však v danom prípade neboli dané. Správne preto postupoval, ak obvinenému uložil trest odňatia slobody vo výmere dvadsaťpäť rokov so zaradením na výkon trestu do ústavu s maximálnym stupňom strázenia podľa § 48 ods. 3 písm. b/ Tr. zák., keďže táto trestná sadzba je priamo stanovená zákonom (citované ustanovenie). V tomto prípade preto nemohlo dôjsť ani k úprave trestnej sadzby podľa § 38 ods. 4 či § 41 ods. 2 Tr. zák. Trest obvinenému takto uložený bol takého druhu a výmery, ktoré zákon za prejednávaný trestný čin pripúšťal, resp. ktoré zákon priamo určil.

Na margo zohľadnenia predchádzajúcej trestnej činnosti v rámci ustanovenia § 47 ods. 2 Tr. zák. v kontexte námietok obvineného je treba uviesť, že fikcia neodsúdenia sa v čase rozhodnutia krajského súdu v prejednávanej veci vzťahovala len na trest uložený rozsudkom Okresného súdu Nitra z 10. februára 1975, sp. zn. 4 T 334/74, a amnestiou prezidenta z 1. januára 1990 bola obvinenému odpustená len časť výkonu trestu (1 rok) uloženého rozsudkom Okresného súdu Nitra z 5. októbra 1984, sp. zn. 2 T 182/84. Krajský súd v rámci zásady „trikrát a dost“ (ako to vyplýva z odôvodnenia jeho rozhodnutia str. 9-10) prihliadal na odsúdenia uložené rozsudkom Okresného súdu Nitra zo 17. septembra 1973, sp. zn. 2 T 87/73 (pôvodne podmienený trest, neskôr došlo k nariadeniu výkonu trestu, ktorý obvinený vykonal v novembri 1981); rozsudkom toho istého súdu z 8. februára 1977, sp. zn. 1 T 9/77 (nepodmienený trest); rozsudkom toho istého súdu z 24. septembra 1991, sp. zn. 5 T 52/90 (nepodmienený trest) a rozsudkom rovnakého súdu z 5. októbra 1984, sp. zn. 2 T 182/84 (nepodmienený trest sčasti odpustený amnestiou). Všetky uvedené odsúdenia sa vzťahovali na trestný čin lúpeže podľa § 234 ods. 1 Trestného zákona č. 140/1961 Zb., zahŕňali vykonanie nepodmienených trestov a neboli zahladené. Postup a závery krajského súdu sú preto plne v súlade so zákonom, rovnako ako úvahy obsiahnuté v odôvodnení jeho rozhodnutia, s ktorými sa dovolací súd stotožňuje, a dodáva, že v zmysle § 437 ods. 5 Tr. zák. sa ustanovenie § 47 ods. 2 Tr. zák. vzťahuje aj na osobu, ktorá bola potrestaná za niektorý z trestných činov uvedených v § 43 ods. 1 Trestného zákona č. 140/1961 Zb. (patrí sem aj trestný čin lúpeže podľa § 234 Trestného zákona č. 140/1961 Zb.), ak osoba spáchala ďalší trestný čin uvedený v § 47 ods. 2 po nadobudnutí účinnosti Trestného zákona č. 300/2005 Z. z., čo zodpovedá stavu prejednávanej veci.

Najvyššiemu súdu nedá nepodotknúť, že zákonné podmienky pre aplikáciu § 47 ods. 2 Tr. zák. by boli u obvineného splnené už pri existencii dvoch predchádzajúcich odsúdení pre trestný čin lúpeže. Obvinený bol pre rovnaký trestný čin odsúdený štyrikrát, z toho raz ako obzvlášť nebezpečný recidivista podľa § 41 ods. 1 Tr. zák. č. 140/1961 Zb. (odsúdenie, sp. zn. 5 T 52/90), pričom jeho trestná činnosť v rámci rovnakého trestného činu graduje (v prejednávanej veci bol pri skutku 3/ spôsobený ťažší následok vo forme ťažkej ujmy na zdraví a skutky 1/ až 3/ boli spáchané v krátkom časovom období na viacerých osobách). To svedčí nielen o jeho neúcte k zákonu a hodnotám chráneným Trestným zákonom, ale najmä o oprávnenosti uloženého trestu, ktorý pri jeho výmere v predchádzajúcich odsúdeniach nevedol k žiadnej náprave.

Najvyšší súd v súvislosti s ďalšími námietkami obvineného opakuje, že k zrušeniu asperačnej zásady v jej pôvodnej podobe došlo nálezom Ústavného súdu Slovenskej republiky z 28. novembra 2012, sp. zn. PL. ÚS 106/2011, ktorým bol vyslovený nesúlads § 41 ods. 2 Tr. zák. vety za bodkočiarkou „súd uloží páchatelovi trest nad jednu polovicu takto určenej trestnej sadzby odňatia slobody“ s čl. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „Ústava“). V zmysle čl. 125 ods. 3 Ústavy vyslovením tohto nesúladu stratilo uvedené ustanovenie v označenej časti účinnosť, jeho aplikácia v prejednávanej veci s ohľadom na dátum vynesenia rozsudku odvolacieho súdu bola preto vylúčená. Rovnako tak vo veci obvineného nedošlo k použitiu asperačnej zásady obsiahnutej v nálezom dotknutom ustanovení § 41 ods. 2 Tr. zák. v jej terajšej podobe („Ak súd ukladá úhrnný trest odňatia slobody za dva alebo viac úmyselných trestných činov, z ktorých aspoň jeden je zločinom, spáchaných dvoma alebo viacerými skutkami, zvyšuje sa horná hranica trestnej sadzby odňatia slobody trestného činu z nich najprísnejšie trestného o jednu tretinu“), keďže trest bol obvinenému uložený podľa § 47 ods. 2 Tr. zák. a súd asperačnú zásadu vzhľadom na zákonné obmedzenia uplatniť nemohol.

Dovolací dôvod podľa § 371 ods. 1 písm. h/ Tr. por. preto nie je daný.

Z obsahu dovolania a jeho doplnení vyplýva, že obvinený namieta aj porušenie práva na obhajobu podľa § 371 ods. 1 písm. c/ Tr. por., hoci tento dôvod nebol v dovolaní osobitne označený príslušným ustanovením. Porušenie práva na obhajobu podľa neho spočíva v tom, že úkony boli vykonávané bez jeho obhajcu napriek tomu, že si ho žiadal a trval na ňom.

Podľa § 371 ods. 1 písm. c/ Tr. por. dovolanie možno podať, ak zásadným spôsobom bolo porušené právo na obhajobu.

Konštantná judikatúra dovolacieho súdu právo na obhajobu v zmysle citovaného dovolacieho dôvodu chápe ako vytvorenie podmienok pre plné uplatnenie procesných práv obvineného a jeho obhajcu a zákonný postup pri reakcii orgánov činných v trestnom konaní a súdu na uplatnenie každého obhajovacieho práva. O zásadné porušenie tohto práva ide najmä v prípade, keď obvinený nemal v konaní obhajcu, hoci v jeho trestnej veci boli splnené dôvody povinnej obhajoby v zmysle § 37 Tr. por., a zároveň orgány činné v trestnom konaní alebo súd v tomto čase reálne vykonávali úkony trestného konania, ktoré smerovali k vydaniu meritórneho rozhodnutia, prípadne ak ide o iné pochybenie súdu alebo orgánov činných v trestnom konaní, v dôsledku ktorého dôjde k odňatiu alebo znemožneniu riadneho uplatnenia procesných práv obvineného, pričom intenzita takéhoto porušenia musí dosahovať stupeň zásadnosti, teda takéto porušenie musí kardinálnym, kľúčovým spôsobom zasiahnuť do možnosti obvineného uplatniť jeho základné právo brániť sa proti tvrdeniam obžaloby.

Z obsahu spisového materiálu vyplýva, že uznesením vyšetrovateľa Okresného riaditeľstva Policajného zboru, Úrad justičnej a kriminálnej polície, Nitra (ďalej len „ORPZ“) z 12. januára 2010, ČVS: ORP-44/OVK-NR-10 De, bolo obvinenému vznesené obvinenie pre zločin lúpeže podľa § 188 ods. 1, ods. 2 písm. d/ Tr. zák. s poukazom na § 139 ods. 1 písm. e/ Tr. zák. ku skutku 3/, uznesením ORPZ z 12. januára 2010, ČVS: ORP-1670/OVK-2009 Pj, obvinenie pre zločin lúpeže podľa § 188 ods. 1, ods. 2 písm. d/ Tr. zák. ku skutku 1/, uznesením ORPZ z 12. januára 2010, ČVS: ORP-1929/OVK-NR-09 De, obvinenie pre zločin lúpeže podľa § 188 ods. 1 Tr. zák. ku skutku 2/ a uznesením ORPZ z 12. januára 2010, ČVS: ORP-75/1-OSV-NR-2010, obvinenie pre prečin krádeže podľa § 212 ods. 2 písm. c/ Tr. zák. ku skutku 4/. Uznesením ORPZ zo 14. januára 2010, ČVS: ORP-44/OVK-NR-2010, v spojení s opravným uznesením z 18. januára 2010, ČVS: ORP-44/OVK-NR-2010, boli všetky trestné veci (skutky 1/ - 4/) podľa § 21 ods. 3 Tr. por. s poukazom na § 18 ods. 1 Tr. por. spojené na spoločné konanie. Uznesením sudcu pre prípravné konanie Okresného súdu Nitra zo 14. januára 2010, sp. zn. 3 Tp 4/2010, bol obvinený vzatý do väzby a následne mu opatrením sudcu pre prípravné konanie z rovnakého dátumu bol podľa § 40 ods. 1 Tr. por. z dôvodu podľa § 37 ods. 1 písm. a/ Tr. por. ustanovený obhajca Mgr. Martin Hurtaj, ktorý ho zastupoval až do právoplatného rozhodnutia vo veci. Zmena právnej kvalifikácie skutkov 2/ a 3/ bola obvinenému oznámená prípisom z 12. marca 2010. Výsluchy obvineného bez obhajcu boli v prípravnom konaní (ku všetkým skutkom) uskutočnené 12. januára 2010, pričom obvinený bol pri každom výsluchu poučený o možnosti zvoliť si obhajcu. Rovnako prebehli previerky výpovede na mieste 13. januára 2010 s príslušným poučením. Obvinený si pri jednotlivých úkonoch obhajcu nezvolil, ani o jeho ustanovenie nepožiadaval. Zápisnice o úkonoch boli obvineným riadne podpísané.

S ohľadom na uvedené skutočnosti nemožno rezultovať, že by bolo porušené právo obvineného na obhajobu tým, že pri prvotných úkonoch trestného konania v prejednávanej veci nebol zastúpený advokátom. Obvinený bol orgánmi činnými v trestnom konaní o svojich právach vrátane práva na obhajcu riadne poučený a mal možnosť kedykoľvek si zástupcu sám zvoliť alebo o jeho ustanovenie požiadať. Túto možnosť však nevyužil. Od momentu vzniku dôvodu pre povinnú obhajobu, t. j. od jeho vzatia do väzby (§ 37 ods. 1 písm. a/ Tr. por.), bol v konaní zastúpený advokátom, ktorého mu ustanovil súd, a to až do právoplatného skončenia veci. Obhajca sa od momentu jeho ustanovenia aktívne zúčastňoval na jednotlivých úkonoch trestného konania. Z obsahu spisu je zrejmé, že obvinenému boli vytvorené podmienky pre plné uplatnenie jeho práv, pričom tento mohol účinne využívať všetky prostriedky obhajoby.

Ani táto dovolacia námietka preto nie je opodstatnená a dovolací dôvod podľa § 371 ods. 1 písm. c/ Tr. por. nie je naplnený.

Na základe uvedeného najvyšší súd dospel k záveru, že v rozsahu námietok obvineného nie sú splnené dôvody dovolania podľa § 371 Tr. por., a preto ho podľa § 382 písm. c/ Tr. por. na verejnom zasadnutí ako nedôvodné odmietol.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu opravný prostriedok nie je prípustný.